

LA TRAMONTANA defensa 'ls principis liberals més avançats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totes las religions, porque totas son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afillada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

No más drets sense debers. No más debers sense drets. Los drets individuals son imprescriptibles, ilegibles é INGANANTIBLES. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaball' ahont comença la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individuo fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que 's preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar crecuts interessos al cel.

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL.

La salut del poble es la suprema lley

La TRAMONTANA es lo periódich que 's publica en idioma catalá més avançat en ideas políticas, religiosas y d' economia social.

Lo Trall es la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, 1 pesseta trimestre. — Estranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA

País pagos s' admeten libranças del Giro Mátuo, letras de fidei comro y sellos de 15 céntims. No s' admeten libranças especiales de periódiche

PREUS D'AQUEST NÚMERO

Número solt, 10 cént. - 30 exemplars, 2 pt. •
Surte é llun puntualment cada diuendres

Número extraordinari destinat á celebrar la Festa Universal del Trall en lo dia 1.ª de Maig de 1922.

¡En celebració de la diada!

Conferencia pública

sobre

Lo 1.ª de Maig y 'l problema social

organizada per LA TRAMONTANA y que's donará en lo

Teatro de Novedats

lo dia 1 de Maig á las 10 en punt del matí.

Lo director d'aquest periódich J. Llunas desenrotllará las següents materias en aquesta conferencia: Lo 1.ª de Maig y las 8 horas de treball; sas conseqüencias. Cóm s'ha format lo problema social. Cóm se'l pot detindre. Cóm se'l pot resoldre. Socialisme y anarquisme. Comunisme y Colectivisme. Procediments que poden portar una Revolució social. Condemnació del dinamiterisme, per l'análisis desapassionat dels únichs resultats que pot produhir.

Nota. Quedan invitadas al acte todas las corporacions obreras, poguent ocupar sos representants los asientos del escenari.

LO 1.º DE MAIG

srà ja demunt del tenebrós dia burgès y jorn d'esperances per la classe treballadora.

Lo no decidirse aquest any cap corporació obrera para declarar-se en huelga y lo escarse en diumenje la diada, fa que no s'ha cregut en aconteixements de cap classe ni en la possibilitat de conflictes de cap mena.

Y això no obstant, si pels preparatius de fora del govern tinguessem de guarnir, nos embelliria sino que estem abocats a una gran desgracia, a una degollina general de burgesos y un rebentament al engrós de treballadors, ó poch menos.

Y en substancia, qué significa 'l 1.º de Maig para que així assasti a autoritats y classes privilegiadas? Una aspiració altament civilisadora y humanitaria: que la jornada màxima de treball sia fixada en vuyt horas.

Anem a analitzar aquesta aspiració y veurém si hi ha motiu per la alarma y congoixa que ella ha portat als que viuen de las riquesas acumuladas ab lo treball dels altres.

Per lo que en general s'ha aplicat la ciencia a la industria y en particular pel perfeccionament de la maquinaria que, cumplint sa missió civilisadora, cada dia més va estalviant brassos humans para la producció, se troba la classe obrera més també cada dia ab lo mercat reduhit para oferir son treball. Y l'excés de brassos parats, ha sigut lo primer factor que ha portat lo problema social.

Si l'obrer té dret a la vida, si no se l'ha de considerar com una cosa que s'pot destruir ó aniquillar per gust, segons lo capritx dels poderosos, es precis que se l'posi en condicions de viure. Això no té volta de fulla, y tothom ho té de reconeixe aixís, desde l'absolutista més empoderat al anarquista més impenitent. Y no obstant, si no s'ha baxa la societat en altres molinos, no tan sols l'obrer no està may en condicions regulars de subsistir, sino que, pel contrari, cada dia veu més amensada sa existencia per falta de medis de viure.

Lo capital sense entranyas, usant y abusant de la sobre de brassos que pel treball s'ofereixen, provoca sempre més la deprecció en les preus d'aquest treball y l'enjunyirà més horas diaries, ab lo que no la més que agravat a cada moment lo conflicte.

No vulguin saber los poderosos lo que es tindre familia, joventut y ganas de treballar, y per falta de feyna, aprats ja to lo crèdit y 'ls recursos sempre cunys d'un obrer, no poder oferir pa a las tendras criatures quan famolenas lo demanan. Be es veritat que no tots los treballadors s'han vist en aquest apuro; pero es també molt cert que n'hi han més, molts més de lo que s'poden pensar aquells que may res los ha fet falta en materia d'aliments.

Y si no para resoldre, a lo menos para treure gravetat de moment a la qüestió social, se fa precis en primer terme donar medis regulars de subsistir a tothom que per falta de treball se veu amensat de viure en miseria y de morir de fam. Y res més a propòsit per això que reduhir la jornada màxima de treball a vuyt horas.

De moment, para igualar la producció actual, s'emplearian aproximadament un 30 per 100 més de brassos que 'ls que avuy estan en feyna; y si luego considerem que aquestos que produhian y avuy estan en vaga consumirien més guanyant la regular per la vida, pot assegurarse que s'podrian ocupar ben prompte, per terme mitj y en resum general, un 40 per 100 més de brassos que 'ls actualment avuy empleats, ab lo qual pot ben dirse que desapareixeria del tot lo malestar social que avuy determina la sobre de brassos en relació a la feyna que s'fa y horas ocupades pel obrer en fer lo jornal.

Mes las classes privilegiadas, sempre egoistas fins a la estupides y cegadas per la vanitat que està d'ellas apoderada, no volen obrir los ulls de la rahó a la evidencia, y ajudadas pels poders constituïts, sempre tirànichs y ab tendencia al despotisme, prefereïen resistir aquestas aspiracions proletarias que entranyan lo dia 1.º de Maig, y quan tant té que perdre contra

quí pot lliensarse a tot per serli la vida aborrible, vol aplicar foc y ferro allí ahont se necessita lo reconstituent del pa y l'calmant de la instrucció.

Mes per ellas farán las classes poderosas. Creure que sempre s'podrán resistir contra lo just es creure un impossible que 'l temps, potser sobrat amargament, s'encarregarà de demostrarlosbo.

No estant per cap concepte disposats los poderosos a cedirlas vuyt horas diaries de treball al obrer, y sent impossible la tranquilitat del mon mentres la miseria y la fam sigui la menassa constant de la classe més numerosa, aquesta aspiració passa a ser una bandera de revolució comú a tots los ideals dels treballadors.

Per això lo dia 1.º de Maig, condensament d'aquesta aspiració que passa a ser revolucionaria per la sistemática oposició de qui podria cedirla fins sens merma de sos privilegis, té la importancia que té y porta la agració que porta.

Duas tendencies entre la classe obrera se manifestan para obtenir aquesta reforma: la una, la dels que demanan la jornada legal de las vuyt horas, es la dels que patrocinan la manera d'obtenirho per medi de peticions al Estat, para que aquest las imposi per medi d'una ley; la altra, la dels que no buscan la legalitat de la cosa, es a dir, que la ley la consigui, sino que pretenen la efectivitat y la realitat de aquesta reforma, volen obtindre-la directament de la burgesia, de las classes poderosas, per medi de la lluyta més ó menos pacífica de la resistencia.

No perque nosaltres volguém buscar un terme mitj,—som enemichs dels termes mitjos,—entre aquestas duas aspiracions, sino perque entendem que 'l periodisme independent té sempre que donar analisis imparcial a sos llegidors, anem a analizar lo pro y l'contra de cada una d'aquestas aspiracions, per més que nosaltres poguém estar fermament decidits para una d'ellas.

La que entranya l'desij d'obtindre las vuyt horas per medi de la intervenció del Estat, es verdaderament aspiració més pacífica, més tranquila, més bondadosa, en una paraula. La altra es senzillament més revolucionaria.

Pero, ¿quina de las duas es més practica? Això es lo que falta saber y anem ab tot l'estalvi possible de temps y lloch a analitzar.

Ningú podrá negar que l'Estat actual es altament burgés, puig que tots sos llochs algo elevats los ocupan per son profit las classes mitja y aristocratica. Donchs si aquestas classes resisteixen directament als obrers los cedirlas la jornada de vuyt horas, clar que més ho farán desde l'Estat en lo que l'compromis es menys directe. Ademés, si no poguent algun dia resistir las corrents obreristas, se dongués una ley regulant lo treball, ¿se cumpliria aquesta ley en lo que favorís als treballadors? Aquí està 'l problema.

Y si després d'obtinguda legalment la millora tinéss de librarse batalla ab la burgesia para ferla practica, para realitzarla, ¿no vol dir això que resultaria poch menos que inútil lo consignament en la ley de tal aspiració? Y encara hi ha més: una vegada ficat l'Estat a regularisar las condicions del treball, ¿no podria alguna vegada imposarse més tiránicament als obrers que a sos explotadors? Tant es aixís y ho deuben haver comprés los partidaris de la jornada legal de vuyt horas, que aquest any ja han acordat no acudir als poders públics a demanar res. Sa aspiració, a pesar de la legalitat de que va acompanyada, la fan servir aquest any de bandera revolucionaria para agitar la opinió pública. No deixa això de ser un contrarietat, pero més empagar de sentit practich.

La aspiració de obtenir las vuyt horas per la resistencia, per la burges, no deus de ser més perillosa, pero també més susceptible de bon exit. Lo difícil està en saber triar la ocasió, la oportunitat, las circunstancias de lloch y temps apropiat para entaular la batalla ab probabilitats d'exit.

Y com cada 1.º de Maig temen las classes poderosas que pugja intente una lluyta en aquest sentit, d'aquí son terror a la memorable fetxa, portat fins al extrém ridicul d'aquest mateix any, en lo qual no pensant en fer res los obrers la burgesia està com ánima en pena al purgatori suplicant al Deu Govern que 'l lliuri d'aquella situació apilant elements de focsa y

amenassant ab aniquillar a qui pretinga ni parlar de resistencia, desij provocar que s'complahen en satisfacer los gobernants, com carn de la seva carn y ossos dels seus ossos que n'es la burgesia.

La classe obrera en tant veurà passar satisfeta ab l'esverament de sos explotadors la festa del treball, pensant que luego qualsevol dia del any li pot ser bo para fer lo que tant setem en cada 1.º de Maig.

LA POR

es més característich para probar la ridícula cangulitís de que estan apoderats los poderosos y'l govern de las conservas, que'ls fa de servidor, que la circular del ministre de la Gobernació als gobernadores civils relativa al 1.º de Maig, publicada en la Gaceta de Madrid del diluns d'aquesta setmana.

Molt nos agradaria, després de la hora en que tenim, de la citada circular, lo text literal a la vista, disposar de temps y espay suficientes para analizarla y combatirla; mes com això es impossible dada la fetxa de sa aparició a Madrid y'l moment en que aquest número té d'entrar en màquina, anirém per alt per alt escudriyant-la y fenthi algun que altre comentari.

Comensa la circular ab un preàmbul que no puch per menos de copiar.

«No existe en nuestro país,—dix,—públicamente constituída, asociación alguna que por su título, ó por los fines de su fundación, pueda ser considerada de carácter anarquista, ni por ilícita fuera consentida, puesto que—

Pero home de Deu, de sa Mare, y de tota la familia sagrada y de la cort celestial: ¿ai per ilicita no fuera consentida,

com vol que

pueda estar legalmente constituída?

¡Ay, señor ministro! Vosté no sab lo que s'anarquista!

Però continuem:

«puesto que las asociaciones de esta naturaleza tienen el concepto legal de contrarias a la moral pública, según declaración del Tribunal Supremo de Justicia en sentencia de 25 de Enero de 1884.»

De modo que, segons la prescripció legal, las corporacions anarquistas, si tractessen de fundarse com a tals dintre de la ley, deurien venir a ser consideradas, com una especie de sucursals de casa madams Mixon, Petit, Reyna, etc., etc., ó com algun convent de freres y monjas, ó no sé qué redimontri entench jo per moral pública.

De tots modos, donchs, res més llògich que organitzar 'ls anarquistas fora de la ley, si tractant de posarse com a tals dintre de ella los resultis la calamitat de veures legalment confesos ab establiments de carácter eròtic ó monástico.

Segueix la circular dient que'ls anarquistas buscan apariencias d'existencia legal, barrejantse ab agrupacions de resistencia que viuen dintre la ley, ahont s'agitan invocant lo millorament de las classes obreras, propòsit que sols tenen en apariència para millor burlar las lleys.

¡Ay, señor, y que está de broma'l ministro! Los anarquistas no más que en apariència volen lo millorament de las classes obreras! Això serà que, en realitat, deurán voler que millorin las classes ricas. Vaya uns pillos n'hi ha dels anarquistas, y com saben amagar las sevas intencions! Sort que del millorament de las classes obreras se'n cuyda'l paternal govern de las conservas y la Comisión de Reformas Sociales de Madrid. ¡Si resultará, segons aquest ministerial criteri, que'ls defensors dels millonaris serán los anarquistas y'ls defensors del treballador en Canovas y en Moret tarrant pacíficament en la presidencia de la famosa Comisión que en sis anys de prenyat no més ha pogut parir la ley del descans dominical, que en lloch d'aliviar al obrer no més favoreix al clero?

Renunciem, en gràcia a la brevetat, a analitzar res més del preàmbul, tot ell destinat a convence al món... oficial de que's anarquistas, si es que encara no's menjan las criaturas cruas, a lo menos agafan gana desseguida que veuen un burgés una mica gras.

Això sí, a fi de que las lleys sigan per tots respectades, consigna luego'l ministre mitja dotzena i una meytat de prevencions, de las que si se n'escapa cap societat obrera legalment constituída ja podrà ben dir que té més de set vidats, com los casta.

En la 1.ª se mana als gobernadors civils que procedixin a un *escripulos examen* de las asociaciones obreras y que resolguin la suspensió de las que no estigan constituídas ab arreglo als articles 12 y 13 de la ley que regularisa aquest dret.

Y com los articles citats de la ley d'Asociaciones disposan P un que'l gobernador se pot ficar sempre allà ahont no'l demanan respecte a asociació, y l'altre la manera de buscarlos las pessigollas de la suspensió, ó jo no entench la *indirecta* del ministre, ó això vol dir, en par romans, que cada Pons Pilat pot tirar al dret en materia de penjar (*suspender*) asociaciones obreras.

En la segona prevenció se disposa que's revisin tots los expedients de ditas corporacions pera veure si observan tots los preceptes legals y molt particularment los compresos en los articles 4, 7, 8, 9, 10 y 11 de la citada ley, é imposi, en son cas, las multas que determina el darrer párrafo del article 10, etc., etc.

¡Sant Antoni! ns guardi de pendre mal y santa Lucía! ns tregui 'ls ulls! Ja estich veient societat obrera requerida a pagar set ó vuycentas multas de 30 drets cada una, que res més voldrian ellas que tindrels pera repartir-se entre 'ls socis y donar pa a la familia y comprar un gipó a la dona.

En la 3.ª disposició d'aquesta circular se recomana que no's deixin mai sols los domicilis de las societats, a fi de que no hi pugan anar lladres a robarlos (això darrer no ho diu la circular, pero jo ho suposo). A tal objecte la policia 'ls visitarà ben sovint inspeccionant lo pou, la carbonera y 'l bac del conserje, pera veure si ab tals elements se tracta de cometre delictes.

Per la 4.ª disposició d'aquesta singularissima circular se prevé la vigilancia de que no's fassi res que no previngui'l Reglament de cada societat. Si algun soci estornuda ó á sígu de la Junta la dona li va de part sens estar previst en lo Reglament, ja caldrá que s' amanceixi. ¡Ah! y molt d' *ojo* ab allò de la *moral pública* de la anarquia, segons lo Tribunal Suprem.

Y'm sembla que ja n'hi ha prou ab lo dit, y de sobras, pera donar idea de tota la circular, encaminada, en la forma, a perseguir corporacions obreras, y en lo fondo, é probar la falta de serenitat de nostres governants y la estúpida por de la burguesia demunt d'un 1.º de Maig en que ni s' intenta huelgas per part de la classe obrera, ni pera fer festa té de posarhi cap esforços per escarques en diumenje.

Si això semen, se prevenen y esgarrihan quan cap obrer pensa en fer res, qué no succehrá lo dia que's tracti seriament, no d' estar parats, sino de fer feyna?

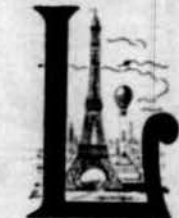

LA FESTA DEL TRABAII

Claveja lo matí, ja seia lo dit
ab goig y ab alegría
saludan los aucells la nova subada
movente gran raquera
d'ací y d'allá per tota la encountereda
asocian los aucells la nostra festa.
¡La festa del treball! la festa hermosa
creada per l'obrer, pel productor,
la festa que'l mon té, la més honrosa,
per més que no existia al calendari.
Ja s'ert lo sol, lo sol que se il·lumina
escampant per l'agay mentre camina
se publoguere d'ur, ara raiga hermosa
encansa y arborosa.
nos raiga que a nostre festa donen vida,
y é celebrer convida
la festa del progrés, la festa noble,
la festa que demana l'horat public

per que li perteneix; per'ò rebian
més fort tins los aucells, y per'ò Febo,
ab més forces que may, nos raiga desparat;
per'ò al cel se'n van bé, per'ò desvillan
los núvols y se'n van á dreta é inversa,
y per'ò, jo també, mor cans é vivo
al primer jorn de Maig, dia de gloria
que no escorbarré may de ma memoria.

Ja som al hí de Maig, ventutsa dia
que goig dona al obrer, goig y alegría,
puig ja en lo mon
cap festa é son costat, res hi compon.
Cap festa es general, sin esta festa,
ni n'agana cap l'her, tant com aquesta
ja que era en
la que's més desvotada pel burgués.
Oh, sí! l'aprecio molt, ja que te lligas
lo cost dels explotats (ben vingut sigas
Passes un Maig
y dona al agorant de l'her un regal.
Tu ets lo dia criat para posteros
lo que ansia l'obrer, tu ets de darona
lo que anhelo:
vuyt horas de treball, res més volem.
A tu l'obrer's tenere, si mon en manes
l'clama delirant, las horas passas
pensant no més
ab tu, Poesia de Maig, jorn de plaúra.
Ab tu no més pensam, tu lo sant dia
y ab tu totas las gits t'obren comita.
¡¡¡ FESTA DE MAIG,
lo vuyt com vuyt, ¡¡¡ (CANT CANÇÓ EMPAIG!!
(DIBUJO) BARCELONA.

Los llegidors d' aquest
número la haurán vist
en la primera de sas pianas
la conferencia que
tenim anunciada pel 1.º
de Maig próxim.
Segons nostre modo
de veure las cosas, res
més botzorués que ama
garse l' home d' ideas
quan aquestas son per
seguidas, y molt més si
ho son ab motius ó escusas d' actes repugnants
que no més poden patrocinar sos enemichs,
conscients ó inconscients, pera desacreditarls.
En la conferencia de diumenje no parlarem
en nom de cap partit. Nos sobra la convicció
y tenim ben determinadas las ideas propias
pera cuydarnos gens de si poch ó molts nos
seguelxen, ja que de molt antich sabem que val
més anar sol que mal companyat.
Volem la millors immediats tant com sia possible
y la emancipació quan més aviat millor
de la classe treballadora, pero ni volem passar
plansa de beure á galet en la qüestió social, ni
manos de fer combregar ab rodas de moll á
nostres llegidors.
Allí, donchs, dirém lo que sentim, acceptant
que poguem anar equivocats, pero may que 'ns
manqui la honradés de sostindre nostras
conviccions ab fins y medis generosos tant com
ab valor més que suhcient pera arrostrar digna
ment per ellas tota mena de perills.

Alguns periódichs locals han publicat aquestos
dias la estadística oficial dels obrers asocia
ciats de la provincia de Barcelona.
Y segons ella resulta que sentim en tota la
provincia 6,622 treballadors en organizació.
De pells voldria reparir l' excés entre capitalistas
empederents y autoritats conservadoras
enragé, y de ficso que abans del 1.º de Maig
quedava la provincia com una bassa d' oil.

Acaban d' escandalitzar los noys gòtics
de las Corts (a) diputats ministerials, porque
en Pi y Margall, en un discurs fet contra 'ls
presupostos, ha sostingut la teoria més racional,
senzilla y justa que puga cabre en cervell
de persona: la de que l' Estat no tindria de
pagar á ningú, absolutament á ningú, ni cesantias,
ni jubilacions, ni viudedats, ni orfanats,
ni res absolutament de lo que se'n diuen
clases passivas, que s' emportan actualment
la friolera de 54 milions de pessetas al any,
mentres en los traballs lliures ni l' obrer ni
ningú cobri més que pel treball que realisa.

Això es que aquesta canallussa aspirant á
gendre de personatje polítich sab distingir.
Y creu que si al que treballa quan ja no pot
més res se li dona, es natural que qui cobra en
empleos per no fer res segueixi cobrar quan
deixa l' empleo, porque... *seguelix sent la mateixa feyna*: firmar la nómina.

Es ben vist que aquí 'l totono es en Pi y Margall
que confon als que cobren per treballar y als
que, estant en *actis* servey, cobren per no
fer res.

Y luego 'ns vindrán negant lo gerran talents
de la gent monárquica!

Ja per un costat s' ha anat desfent l' enredo,
encar que per l' altre venen més enredat que
may, lo negoci de las bombas y d'ais bombos
de Madrid.

Per ó, després d' una desgraciada intenció
de resistencia, lo Muñoz de marras ha declarat
que embarcava anarquistas ab In- carácter de
cohibent de la policia á las órdes del delegat
Duarte, y aquest senyor ha confirmat la noticia
del paper llihit del tal Muñoz, per lo qual
la autoritat judicial ha declarat sa libre exarcelació
y l' desproccessament de tan *apofritat*
polisson.

La veritat legal es aquesta.
¿Qué no deurá ser la veritat verdadera?

Digas, si vols, qu' ets un pillo,
digas qu' ets un taruguista,
digas que constantment jugas
á jochs que 'l govern los priva;
digas que moneda falsa
á ratos perduts fabricas...
mes si no vols que t' aguin,
no diguis qu' ets anarquista.

Decididament lo govern va á estancar los
mistos de cerilla per quinze anys *interin-*
ment.

Si á lo menos se desestangués lo pa y la
cara pel obrer sense feyna, menos mal.

Però pel camí que aném, fins las ganas de
caminar serán estancadas, y als estornuts se 'ls
tindrà de posar un timbre millor...
So pena de quedarse tullit ó de perdre l' estornut.

Després de la innegable brillant victoria de
Salmeron á Gracia, lo diumenje passat fou ob
jecte de tal manifestació al arribar á Madrid lo
diputat electe de las Aforas de Barcelona, que
sens dubte la monarquia deuria estornudar del
rapé que la tal arribada posaria sens dubte al
nas de las instituciones.

Aquestos conservadors son molt especials.
No més serveixen pera destruíre allò que's
proposan defensar.

Tot un senadorós de la sanch blava, lo comte
de Canga-Argüelles, ha fet quatre ganyotas
monárquicas al Senat playantons de la tolerancia
del govern per las elecciones de Gracia y
per deixar anar tanta gent de Madrid á rebre
en Salmeron á la estació de la vila del os al re
torn de sa campanya electoral.

¿Qué s' ha pensat aquest flavió? Creu acés
que aquestas cosas son tan fáciles de fer com de
dir?

¡B! Lo senyor de Caga Argüelles deu pen
sare que es molt facil posar los *Jarreras* de
son nom al poble.

Y potser, d' intentarho, se trobaria ab los
devants d' ell que li farian beure com s' equi
voce.

Dintre de la Audiencia d' Oviedo varen tro
bar un petardo ab la metja encesa, y no poguent
de moment tenir á má un *guiterro* de Barcelo
nas pera apagarla, com á la iglesia de Sant
Just, t'othom va pendre la providencia de guil
larselas més que depressa, ab un batibull pit
jor que á las iglesias católicas quan pel dijous
sant se matan *tants* jueus.

Mes passá un rato, y dos, y t'reze, y com la
catastrofa no venia, s' aná la gent, poch á poch
y ab mil precaucions, acostantse á la tenebrosa
maquina infernal, que per fi resultá... un pot
de verdura.

No se sab encara si per la tentativa de tan
horrorós delicté estan ja presos tots los anar
quistas de la provincia.

SUCCESSOS DEL 1.ER DE MAIG DEL ANY 1891

Ab entusiasta esperit per veure al Maig què's farà l'1.er pel Abril se celebra un Congrés Ampli a Madrid.

Van acudir al Congrés socialistas y anarquistas, ab projectes optimistas pera combatre al burgès.

Mes com a bons espanyols no's van avindre a Madrid, y per qüestions de partit comensaren los bunyols.

Si l'un la huelga volia l'altre ja volia lo contrari, y en disputa temeraria fan riure a la burgèsia.

Gran majoria no obstant per la huelga's decidí, per més que uns poquets d'allí duyan molt diferent plan.

En mitj d'unió tan dubtosa lo 1.er de Maig arriba, volent uns la huelga activa y altres festa rigurosa.

En tent las autoritats per defensar al burgès, se preparan ab excés pera fer atrocitats.

Un casi-menja-anarquistas hi va haver a Barcelona, que va posar sa persona a unas alturas may vistas.

Y la huelga comensant pels quins més la lam rosega, los del partit dormilega los anavan contrariant.

Ferms no obstant se mantenían en huelga varios oficis, que n' eran segurs indicis de que molts los seguirian.

Mes tot d'un plegat llavors, sens esperar més retardos, van esclatar uns petardos ab intencions molt traydorás.

Las explosions referidas van causa' ls següents disgustos: dos canaris morts de sustos y tres rajolas feridas.

Y pels estragos fatals que dels petardos van dirse, a lo menos van obrirse trenta causas criminals.

Además per coaccions tanta gent entretenian, que dar l' abast no podian ni ls jutjes ni las presons.

Y ab tanta persecució s' armá un farrigo-farrago, que un trago ja era un estrago y una acció una coacció.

Pera sembrar lo terror entre ls que huelga volian, las autoritats glatian embarcacion ab rencor.

Com si ja se ls fes l' enterro baix d' uns barcos son portats, y allí pels peus amarrats en grossas barras de ferro.

Volent posar al cap fer fum d'algun pobret dels d'allí, no va faltar qui va dir: —Aquel que se nueva... ¡pum!

Aumentan los disbarats dels servidores dels burgesos, posant a molts obrers presos tot suspenent societats.

La policia s' estufa d' alegría xavacana, porque de La TRAMONTANA han agafat al que bufa.

Portat a Governación y tancat al calabosso, allí si que aquell bon mozo ne va beure de pudó.

Quan va estar ben ple de nar, amanillat ab cadenas y ab altres companys de penas a la preso aná de pas.

Perque aquell lloch li fes mella y's convertís ben aviat, del tot incomunicat me l' van posar a la capella.

Al saber que aixís tractavan als que estavan agafats, molts que's deyan avansats a marches doblas guillavan.

Y encar que causi condol, precisa aqui confessar que la huelga's va acabar resultant un bon bunyol.

Uns socialistas sofistas, porque la huelga's perdía demostravan alegría; ¡vaya uns caps de socialistas!

L' obrer d' aixó'n tru en clar, porque ha tocat sos defectes, que no convé sos projectes a pllasso l'eco anunciar.

Foren del burgès felló las mentidas propaladas, pels presos contrareastadas ab ferma Declaración.

Un mes aixís va transcorre per la pó'l burgès deixar, y luego van comensar a treure obrero de la torre.

Quento moral ben antic que la actualitat li sobra: Si aixís lo riu tracta al pobre, ¿com voldría que ell tracti al rich?

Aquest any pel x.^m de Maig també tindrem concentrament de civilització per mar i per terra.

La esquadra espanyola enfilará la Rambla y la guardia civil se reconcentrará en el capítol per si hi ha necessitat de civilitzar a algú.

Ab això, ja ho sabem: la por burgesa farà que la esquadra estiga en disposició d'embestir Rambla amunt fins al Tibidabo, y 'ls civils deixaran las carreteras para vigilar las ciutats.

Ahont no dubtem que hi ha il·ladres molt més fins dels que surten pels camins.

No sembla sino que 'ls governants de Fransa s'hagin volgut posar en la desatrosa pendent de desacreditar la república.

Per temor al 1.^m de Maig, y ab excusas d'en Ravachol, han fet una verdadera raggia d'anarquistes, empresonantne alguns centenars pel gran motiu de... perquè sí.

Y vetaquí que com tota tirania excita las pasiones y engendra tempestats, los dinamiters francesos s'han trobat en son element, y usant de represalías, á pesar de tota la vigilancia de la policia, han lograt volar la taberna en que fou pres Ravachol, causant horribles estragos.

Quan serà que la humanitat no serà tant bárbara pera que ni uns ni altres tingan d'acudir á tan monstruosos extrems?

Discutintse l'altre dia á las Corts los presupuestos d'ingresos, hi havia una dotzena de diputats.

Es molt natural. Perque, lo que dirán ells: Qu'és important los impostos? (No'ls tenim pas de pagar nosaltres?)

La societat Les Actius del ram d'Ebanistes, celebrará reunió general extraordinaria demà dissapte, á las nou de la nit, en son local social, carrer de Penes, 54, cerveseria, pera tractar assumptos d'especial interés pels treball.

A Sant Pere de Tarrassa s'ha fet l'enterró civil del cadavre d'Isidro Elias, home lliurepensador, de setanta anys de edat, essent acompanyat al cementiri al so d'una oquesta y ab un numerós acompanyament, pronunciant allí discursos Francisca de Gall, Teresa Ramoneda y Francisco Pérez, tots enaltint lo lliurepensament y las ideas avansadas.

La rabietas degué produhir als clericals aquesta cerimonia anti-llanuda, que estant lo cementiri libre al costat de la casa del sagristá, aquest, posar per encarrech de son burges, durant los discursos se le repicá furiosament contra unas llanuras pera fer soroll, no logrant més que inspirar llástima.

LA TRAGEDIA DE FOURMIÉS

Noble via de Fourmiés, amarga memoria guardas de la feua del treball feta á tiroteig de balles.

Sentint ardenta en son cor recullir la sang humana, lo pobre poble oprimí ab opressores, ve drat llama.

En va 'ls tiradors al cel llençans mil queixas amargas, en va acut al poder de pera inferir va desgracia.

Uníats uns en estos dies com un á la rassa humana, van per p'baixes y carreus cridant per guerra y plagues, que 'ls humans tots son germans, que 'l bon per tots ditras guerdas, que no menegats 'l burges quan 'ls poble 's mor de gana.

Al oír del oprimí los clems y queixas amargas, que exaltats per moments van tornant en amenasas,

la justicia ja ha menat marcar tot hom a sa casa, mes, quí va á sa casa quan del mená hi troba la fatal.

Ans de murtra morir, —du lo poble ab fera rabia, —val més que 'ns mati un fusell, que mort queda aquell que mata.

De la justicia deca fora desobolint la paraula, de las potas del quepel la tropa ja surt armada.

Content com mals esperits los caballs per votas bandas, se trohan lo pobre menjá de la iglésia en la estúpida plassa.

Ja de la corneta 'l toch intima la retirada y 'l poble en sa le consent son pot presenta á las balas, reivindicant lo seu dret de ser societat humana ó de morir prostrat al llit dels temps nús bárbers.

Lo poder de la ciutat de la tropa va á la espátula existent lo cor superbé del qui diriges las armas, que com Cal prefe ets, á troch de veure salvadas sas propietats, dar la mot al seu poble al mitj la plassa.

Lo bras ab 'l comandant; se conxa von esforçavine á la tropa crida 'foch! y tot hom l'arma dispara.

Un pobre fill de Fourmiés al posseir l'arma á la espátula mira entre 'ls amonitats á la pobre de sa mare.

La mare veient son fill cap aversa d'ell ja 's aterra, y abans los besos al cel dixi ab sentiment 's exclama: —'Per Deu, no tires, fill meu!

'Fill, no matis á la mare! — Un retróssim son crit, corre la sang per la plassa...

sort del temple 'l sacerdot cridant pau mentre son localet, mentre 'l pobre suberbat á terra rebat son arma... que abans que marxessi Deu li havia menat sa mare.

Noble via de Fourmiés amarga memoria guardas de la feua del treball feta á tiroteig de balles.

J. ALABRÉS

CARTA OBERTA

L SENYOR GOBERNADOR CIVIL DE LA PROVINCIA

Excelent Senyor:

Dispensim si no li dich excelentísim, perque això del fassim ja m' sembla adulació. Jo crech que tant vosté com nosaltres ja 'ns podem ben donar per satisfets ab no més que 'ns resulti excelent.

Donchs es lo cas, com anavam dient, que ja esgarripem al 1.^m de Maig, y com un servidor de vosté això es un dirí 's ha vist sempre molt favorecut ab las atencions dels altres servidors de sa excelencia, desde 'ls que gastan xarrasco ó bastó ab borles fins als que van vestits de persona, pero que fan una pudó que no s' hi pot tenir cara, y sent aixis que com resultat immediat de las atencions dels servidors de vosté (aquestos sí que ho son) m' ha succehit que cada Maig ó m' he tingut jo que posar poch menos que sota terra per estar malalt y no voler caure á las grapas dels moderos fariters, ó m' han dut ells un meset á la torre del carrer d' Amalia pera contemplar la societat redimida del pati de la Gardunya; donchs per tot això que li dich, vetaquí que som pensat: escriuri á aquest bon senyor desde las columnas de LA TRAMONTANA, que es com si diguissim la ciutat y l'hortet de casa, que si tant excelent es com diuen (no l'hortet, lo senyor) molt serà que no 's fassi cárrech de las barrabassas que cada Maig han comés sos subordinats ab ma pegasa y bufadora persona, encat que fos atíats pel respectuó bon senyor que ocupava la plassa d' excelencia que actualment V. E. ocupa.

Succeheix donchs, excelent senyor, que sento á dir que diuen que hi ha qui diu que la autoritat voldria que tot anés tranquil pel próxim dia gros de la festa del treball, y la veritat

signa dita, me fa aixó molta gracia, perque fins ara casi sempre m' ha semblat veure (y perdoni 'l modo de senyalar: que la autoritat no hi té may en aixó la més petita culpa, per la senzilla rahó de que en aquesta rrisó sempre hi treu la gropa.

L'any passat, per exemple, feya festa qui volia, treballava qui ho tenia per convenient, y res hauria passat. Pero ¡mala negada fassin! van dispararse uns quants cohets, que á mi ni santa Reparada m' treu de la barretina que van fer alló enemichs de la classe obrera, y desseguida va sortir la autoritat y... ¡catacrucl! sociatists suspesas y obrers als barcos á ensejar de marejarse y d' estar amawats per las potas com un pollastre quan está en capella.

Jo, excelent senyor, també vaig corre 'l mateix albur, pero vaig fer cosa d' un quart traí per anar á bordo d' menjar galeta, y vaig tenir de consolarme ab la meva poca sort d' incommunicació y capella y pax pobis.

Y d' ató he passat un any, y aquella causa crírrimdal que se 'ns obrí á tots los presoners continúa sens novedat en sa molt important salt, que diria la Gasetta.

Ara be; tornarem aquest any á lo mateix? Aquí está 'l pot de la confitura d' aquesta carta. Si per cas, senyor excelent, fassim avisar ab vintiquatre horas d' anticipació, com las citacions del jutjat, y aixis un hom podrá despedirse tranquilament de la familia com qui va á fer un viatge de recreu, 's estovlia 'l alarma d' una trucaada de nit y ell mateix se'n va xinoxano cap al palau de la son á fer vida com ab lo bo y millor de cada casa que, segons contan, están tots allí tancats per massa bon cor.

Donchs sí, senyor excelent, si ha de tornar á petar aquest any alguns piula y per mor de ella jo tinch de tornar á la casa de tots, avissim, que me n' hi vaig abans de bona voluntat, y si se li ofereix res ja m' hi vindrá á veure. Mes m' estimo aixó que no pas que, ni en broma, se m' perseguiré per petardista. Es tant 'l odi que tinch als petardos y lo que abomino de ells, que més m' estimaria un mes de mal de caixa y un dia de comissionats d' apremis que tres horas de presó ab excusa de aquells delictes.

Y si vol un consell pera evitar 'l esclat de petardos, allá va pel que puga convenirli: Donqui ordre á tots sos subordinats d' exercir bona vigilancia, y advertint á tots que en esclatant un petardo y no trobantse desseguida al autor, serán suspesos d' empleo y sou tots los empleats de vigilancia que estavan més aprop del succés. Després d' aixó fassi buscar per entre los enemichs més interessats del obrer, y casi m' hi jugo 'l talent d' un de la secreta que 'l delictes no quedará en la impunitat escandalosa en que han quedat fins ara tots aquestos fets tan indignes.

Y en tocant á mi, ja ho sabí: de primer diguin cal' d' olla que no pas ni suposarme petardista.

Y disposi, si may en res lo puch servir, de Lo qui SUVA

LA LLUYTA ETERNA

Dos anys cumpleja que 'l poble proletari ansia de millorar lo seu estat, en busca 's declara, sent lo seu lema:

¡Mort horas de treball! Agúria segut de seny deca llavors 'l aspiració de tots los explotats, y aqueus aspiració la tindran sempre fins que 'l haurán lograt.

Intúcia han de ser lms los esforços que fassin los burgesos dominants per entorpir la idea que sustenta lo poble en general.

La vil explotació d' home per home, arriba avuy á un punt tan extremat, que casi soportarla ja no poden los que sufrintis están.

Tots los obrers del món avuy comprenen los drets que 'ls pertencen de defensar, y están cansats de ser tudes llavors miserables esclaus.

Per 'al per més obstacles que 's presenten, s' imposa una reforma social que pugui posar trava al despotisme que avuy está imperant.

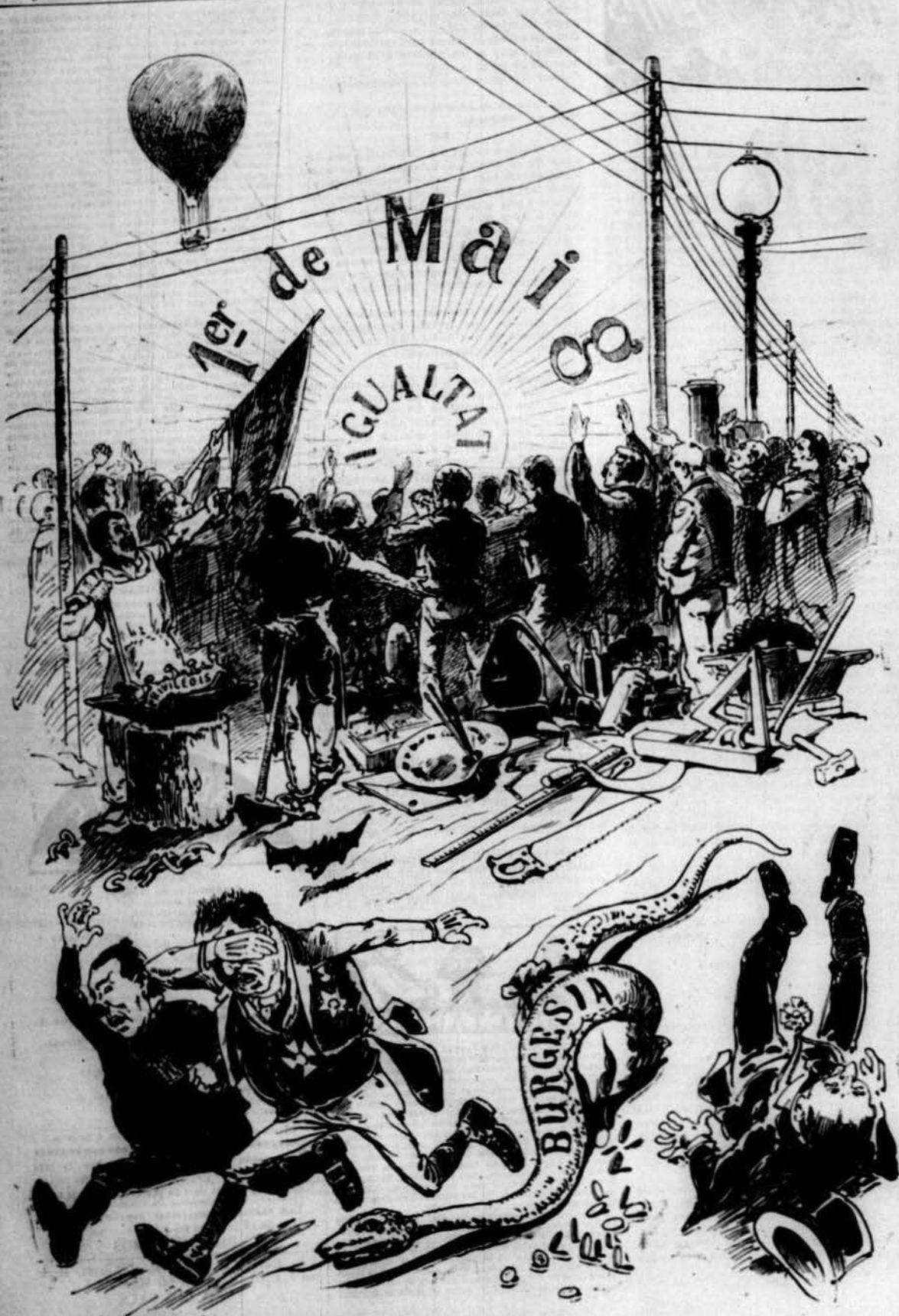
En tant está lo sigui, es impossible que pugui un sol moment regnar la pau, pugui may estar tranquil per qui treballa y está morint de fam.

Y mentres en lo món, ab injusticia, explotadors hi bagin y explotats, no deixars ja may de que 's proclami la lluyta entre 'l treball y 'l capital.

J. SAUS

Aquí
conce Pàg. 8

Alegoria del 1.º de Maig